Anglizmi u računalnom nazivlju

Novak Stanko, Paula

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:005854

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

UČITELJSKI FAKULTET

ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

PAULA NOVAK-STANKO

ZAVRŠNI RAD

ANGLIZMI U RAČUNALNOM NAZIVLJU

Čakovec, rujan

2019.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

UČITELJSKI FAKULTET

ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

(Čakovec)

PREDMET: HRVATSKI JEZIK

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Paula Novak-Stanko

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Anglizmi u računalnom nazivlju

MENTOR: prof. dr. sc. Đuro Blažeka

Čakovec, rujan

2019.

Sadržaj

1. UVOD 1
2. JEZIČNO POSUĐIVANJE 2
3. ANGLIZMI 4
3.1. PRILAGODBE ANGLIZAMA 4
4. UTJECAJ RAČUNALA I INTERNETA NA HRVATSKI JEZIK 6
4.1. HRVATSKO INTERNETSKO NAZIVLJE 6
4.2. PREUZIMANJE I PRILAGODBA ENGLESKOG NAZIVA 10
5. HRVATSKO RAČUNALNO NAZIVLJE 11
5.1. PODJELA RAČUNALNIH NAZIVA 11
6. ZAKLJUČAK 14
7. LITERATURA 15

SAŽETAK

Tema ovog rada su anglizmi u računalnom nazivlju. U uvodnom dijelu govorimo o jezičnom posuđivanju, kakvo ono može biti i iz kojih razloga posuđujemo razne jezične jedinice iz stranih jezika. Zatim govorimo o anglizmima, što su oni zapravo te kroz koje vrste prilagodbe prolaze da bi bili prihvaćeni u hrvatskome jeziku. U razradi teme nalazi se utjecaj računala i interneta na hrvatski jezik u kojem se prikazuje svrha i cilj ovog rada. Svrha i cilj ovog rada su prikazati nedostatak hrvatskih računalnih naziva te koliko je zapravo anglizam ustaljen u računalnom nazivlju. Također za određene nazive koristimo samo engleske nazive jer u hrvatskome jeziku nije pronađena zamjena. U temeljnim odrednicama teksta priopćuju se razni engleski nazivi za koje se pronašla zamjena odnosno prijevod na hrvatski jezik te se kod određenih naziva našlo više zamjena. Zatim govorimo općenito o Hrvatskom računalnom nazivlju, njegovom naglom razvoju te kako kroz godine dolazi do sve većeg pomaka. Uz to se na kraju rada prikazuje podjela računalnih naziva.

Ključne riječi: jezično posuđivanje, anglizam, računalno nazivlje

SUMMARY

Anglicisms in computer terminology is the main subject of this paper. The introductory part argues which types of linguistic borrowing exist and what the reasons of borrowing many different linguistic units from foreign languages are. The following topic is Anglicisms, their definition and the types of modification they undergo to be fully accepted in croatian language. The influence of computers and the Internet on croatian language is discussed in the elaboration (part) of the paper, which points what the purpose of this paper is. The purpose is to present the lack of croatian computer terms and also how settled anglicism is in computer terminology. Also, for certain terms only the english ones are used because their replacements have not been found in croatian language. The main determinants of the text declare substitution of english terms for croatian terms and some terms have been found to have multiple translations. The following part of this paper states general facts about croatian computer terminology and its rapid development throughout the years. The final part presents the classification of the mentioned terminology.

Keywords: linguistic borrowing, anglicism, computer terminology

1. UVOD

Hrvatsko računalno nazivlje je vrlo zanimljivo i posebno zbog svog naglog porasta s obzirom kako je bilo. Prije su postojali samo engleski računalni nazivi koji su se posuđivali u hrvatski jezik. Danas je to jako napredovalo i poboljšalo se, ali i dalje je jako siromašno te je to glavni problem u ovom radu. Iako se hrvatski jezikoslovci i dalje trude ponuditi neka rješenja za strane nazive te pokušavaju što više koristiti naše nazive. Na jednoj su strani govornici koji anglizme preuzimaju i prihvaćaju s lakoćom i bez otpora dok su na drugoj strani zagovornici koji žele samo hrvatske nazive. Milica Mihaljević je jedna od najznačajnijih autora knjiga vezanih za hrvatsko računalno nazivlje i uz nju je također autor Antun Halonja. Također jako je važno određivanje hrvatskih računalnih naziva te kako se strane riječi prilagođavaju. Mnogo anglizama se ustalilo u naše domaće računalne nazive. Za mnoge nazive nemamo zamjene odnosno hrvatski naziv dok kod određenih anglizama imamo više zamjena, kod nekih čak i previše. Zbog takvih situacija u ovom radu su ponuđeni određeni engleski nazivi te njihove zamjene na hrvatskome jeziku.

2. JEZIČNO POSUĐIVANJE

Prema portalu hrvatskoga jezika jezično je posuđivanje preuzimanje neke jezične jedinice iz jednog jezičnog sustava u drugi. Gotovo svi jezici na svijetu prolaze kroz proces posuđivanja. Jezične jedinice posuđene iz drugih jezika nazivaju se posuđenice. No, ako te riječi nisu prilagođene hrvatskomu jeziku i ako nisu prihvaćene od većeg broja hrvatskih govornika, nazivamo ih stranim ili tuđim riječima. Riječi koje su prošle nekoliko vrsta prilagodbi i koje govornici više ne doživljavaju kao strane riječi zovu se usvojenice. Riječi koje se ni nakon prilagodbe ne uklapaju u hrvatski standardni jezik zovu se tuđice. [1]

Prema Samardžiji (1995., str. 46) jezične se jedinice iz drugih jezika posuđuju iz unutarjezičnih i izvanjezičnih razloga. Unutarjezični razlozi se primjenjuju jer u hrvatskome jeziku nekad nema odgovarajuće zamjenske riječi te tada riječ preuzimamo iz stranoga jezika. Izvanjezični su razlozi povezani s društvenom naravi jezika. Neki od tih razloga su: političke veze među narodima različitih jezika, njihove gospodarske, kulturne, znanstveno-tehničke veze te izravan zemljopisni dodir jezičnih područja.

Posuđivanje može biti izravno, posredno i kružno. Izravno posuđivanje je bez posrednika te leksem ide izravno od davaoca prema primaocu, npr. keks, lift iz engleskog jezika. Posredno posuđivanje je ako je jezik davalac sam preuzeo jezičnu jedinicu te postaje jezikom posrednikom, npr. na francuskom contrôle, na njemačkom Kontrolle i na hrvatskome kontrola. Kružno posuđivanje je ako se iz jezika davaoca posudi određeni leksem te ga nakon određenog vremena jezik davalac leksem posudi natrag.

Posuđenice se razlikuju po jeziku iz kojega su preuzete. Postoje anglizmi (posuđenice iz engleskoga jezika), latinizmi (posuđenice iz latinskoga jezika), turcizmi (posuđenice iz turskog jezika), germanizmi (posuđenice iz njemačkoga jezika), talijanizmi (posuđenice iz talijanskoga jezika), hispanizmi (posuđenice iz španjolskog jezika), rusizmi (posuđenice iz ruskog jezika), grecizmi (posuđenice iz grčkoga jezika), hungarizmi (posuđenice iz mađarskoga jezika), bohemizmi (posuđenice iz češkog jezika), polonizmi (posuđenice iz poljskog jezika), srbizmi (posuđenice iz srpskoga jezika), galicizmi (posuđenice iz francuskoga jezika), luzitanizmi (posuđenice iz portugalskog i brazilskog jezika).

[1]Portal Hrvatski jezik, http:// www.hrvatskijezik.eu/jezicno-posudivanje/ 17.08.2019.

Podjela posuđenica prema zajedničkim značajkama

a) internacionalizmi – posuđenice koje imaju isto značenje u više jezika (demokracija, politika, medicina, filozofija). Najčešće potječu iz latinskoga i grčkoga jezika.[2]

b) egzotizmi – posuđenice koje označavaju posebnost pojedinih naroda: specifična jela i pića (tekila, sangrija, tortilja) odjeću, glazbala, pjesme, plesove (kimono, polka, čardaš), posebnosti biljnog i životinjskog svijeta (banana, mango, koala, klokan). U egzotizme se ubrajaju i nazivi stranih novčanih jedinica i pojava iz društvenog i političkog života (dolar, rupija, lord, džihad).[3]

c) eponim – „Ime po kojem je nazvano kakvo povijesno razdoblje, književni pravac, znanstveno otkriće itd.“ (Mihaljević, 1993: 97)

npr. Monte-Carlo method

d) prevedenice – „ako prevedenicu shvatimo u najširem značaju, svi su računalni nazivi osim posuđenica prevedenice“ (Mihaljević, 1993: 31)odnosno prevedenice su doslovan prijevod stranog sadržaja

npr. vodopad (njem. Wasserfall)

e) značenjske ili semantičke posuđenice – „Domaća riječ koja pod utjecajem strane dobiva novo, dodatno značenje“ (Mihaljević, 1993: 39)

npr. miš

[2] Portal Hrvatski jezik, http:// www.hrvatskijezik.eu/jezicno-posudivanje/ 17.08.2019
[3] Ibid. 17.08.2019

3. ANGLIZMI

Mihaljević (2003., str. 11) govori kako u posljednje vrijeme u hrvatski jezik, kao i u većinu drugih jezika, ulazi golem broj anglizama. Anglizmi su riječi preuzete iz engleskoga jezika te se pišu prema engleskomu izgovoru, jedino oni elementi koji ne postoje u hrvatskome jeziku znatno se mijenjaju kao što je w = v, y = i. Problem je posebno izražen u računalnom nazivlju, ali je prisutan i u modernoj glazbi, modi itd. Isto tako je prisutan u raznim časopisima kao što su računalni časopisi, ali i časopisi za mlade. Također ističe da anglizme treba prihvatiti, ali samo ono što je potrebno te potisnuti ono što je nepotrebno.

Takve se riječi ponašaju kao domaće riječi iako označavaju predmete i pojave engleskoga podrijetla, tj. one pojavnosti koje su sastavni dio života, materijalne i duhovne kulture Engleske i Amerike. U Hrvatskoj je najveći prinos proučavanju anglicizama dao Rudolf Filipović.[4]

Engleski se zbog različitih povijesnih i kulturno-civilizacijskih razloga glavnim jezikom znanosti i diplomacije, prometa i trgovine, računalne tehnologije, sporta i reklame, popularne i potrošačke kulture, tinejdžerskog slenga i interneta, afirmirao u različitim jezicima jezičnim posuđivanjem koje je prvenstveno uočljivo u vokabularu. [5]

3.1. PRILAGODBE ANGLIZAMA

Postoje 4 vrste prilagodbe, a to su: slovopisna i pravopisna, fonološka, morfološka, značenjska ili semantička.

1) Slovopisna i pravopisna prilagodba odnosi se na zamjenu „grafema koji ne postoje u hrvatskom jeziku najbližim postojećim grafemima“ (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2005: 209).

npr. eng. show > hrv. šou (suglasnički skup sh netipičan za hrvatski jezik zamjenjuje se suglasnikom š koji mu je blizak po zvučnosti, a grafem w koji ne postoji u hrvatskom sustavu mijenja se u samoglasnik u)

eng. whisky > hrv. viski (grafem w zamjenjuje se sa v, a y sa i)

eng. cowboy > hrv. kauboj (grafem w zamjenjuje se sa samoglasnikom u, a y sa j).[6]

[4] Hrvatska enciklopedija, http:///www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=2765, 17.08 2019.
[5] Studentski jezikoslovni časopis, Leksička razina publicističkog stila, str. 151
[6] Ibid., str. 155

2) Fonološka prilagodba je prilagodba koja uključuje i onu naglasnu

npr. eng. pilot > hrv. pìlot

eng. fan > hrv. Fân

eng. event > hrv. Event[7]

3) Morfološka prilagodba uključuje dodavanje hrvatskih nastavaka kako bi se posuđenica uklopila

npr. eng. collection > hrv. kolekcija (ovdje je došlo i do grafijske i pravopisne prilagodbe: c → k; ll → l, ali i do morfološke prilagodbe jer je dodan hrvatski sufiks –ija)

eng. massage → hrv. masaža (anglizam uz grafijsku prilagodbu dobiva nastavak –a karakterističan za imenice ženskoga roda) [8]

4) Značenjska ili semantička prilagodba označava da „riječ dobiva šire ili uže značenje“ (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2005: 209). Riječ mouse (miš) prenosi se u hrvatski jezik, a budući da hrvatski ima riječ miš koja ima osnovno značenje koje odgovara osnovnom značenju riječi mouse, nema prepreke da ta riječ svom značenju pridoda i novo dodatno značenje.

[7] Studentski jezikoslovni časopis, Leksička razina publicističkog stila, str. 155
[8] Ibid., str. 156

4. UTJECAJ RAČUNALA I INTERNETA NA HRVATSKI JEZIK

Mihaljević M. (2003., str. 125) govori kako početak interneta seže u šezdesete godine kad je internet bio veza između nekoliko sjedišta Ministarstva obrane SAD-a. Danas internet povezuje milijune računala diljem cijelog svijeta. Nitko nije vlasnik interneta i nitko njime ne upravlja u cijelosti. Nakon stvaranje svjetske telefonske mreže, internet je prva mreža za koju se može reći da je globalna odnosno svjetska i to nije jedna mreža nego čitav niz međusobno povezanih mreža. Svim tim mrežama je zajednička organizacija, protokoli za komunikaciju i usluge koje pružaju. U ranom razdoblju internet je bio oblik komunikacije za razmjenu tekstualnih obavijesti među stručnjacima i znanstvenicima. Svakoga dana ljudi iz cijeloga svijeta razmjenjuju poruke, slike, zvučne zapise te razgovaraju uživo.

Prema Halonji i M. Mihaljević (2012., str. 9) internet uključuje velik broj računala povezanih u računalnu mrežu. Internet je postao jedan od komunikacijskih medija jer se sve više ljudi svakodnevno služi internetom. Nagli porast uporabe interneta doveo je do ovisnosti o internetu koju sve više proučavaju psiholozi, npr. ovisnost o chatu, ovisnost o internetskoj kupovini itd.

Prema Mihaljević M. (2003., str. 115) različiti dijelovi interneta različito utječu na hrvatski jezik tako što se uvode novi internetski nazivi kao što je mail, site, monkey, lajkati, a to su najčešće anglizmi ili izvorne engleske riječi. Zatim se šire anglizmi i kratice u jeziku, npr. tnx, pozz itd. te se u pisanome tekstu emocije iskazuju s pomoću emotikona.

4.1. HRVATSKO INTERNETSKO NAZIVLJE

Mihaljević M. (2003. Str. 115) navodi kako internet postaje sve ozbiljniji komunikacijski alat prosječnog građanina Hrvatske. Definicija World Wide Web je u engleskom rječniku te je možemo pročitati kao WWW. U toj definiciji nalazimo niz engleskih naziva za koje treba pronaći odgovarajući hrvatski naziv također i za engleske riječi kao što su hypertext, navigate, network, link, browser, itd. U Carnetovu Priručniku za korisnike koji sadrži i Rječnik pojmova WWW nalazi se objašnjenje da je to distribuirani mrežni informacijski servis realiziran na načelu klijent-poslužitelj, omogućuje pohranjivanje, pretraživanje i dobavljanje informacija, koristi se načelom hiperteksta i integrira tekst, sliku i zvučni zapis i videozapis. Također katkad se prevodi kao globalna ili svjetska mreža.

Neke od riječi koje bi se mogle prevesti na hrvatski su:

page – stranica

log on – prijava

server – posluživa/poslužnik

web – mreža

explorer – pretražnik

cookie – kolačić

service provider – davatelj pristupa

Neki od preuzetih anglizama imaju bogatu hrvatsku tvorbu, a najbogatiju tvorbu ima naziv surf.

engleski - hrvatski

surf – surfati, od surfati

surfer – surfer (čovjek koji surfa), surferica (žena koja surfa)

surfer´s – surferov, surferičin, surferski

surfing – surfanje, surfaonica (mjesto na kojemu se može surfati)

Mihaljević M. (2003., str. 118) govori kako je glagol surfati posebno je zanimljiv zbog toga što je njegovo osnovno značenje ´jahati na velikim valovima u moru na specijalnoj dasci´. U tom značenju u hrvatskome jeziku imamo nazive daskati, daskaš itd., ali se ti nazivi u hrvatskome nikada ne upotrebljavaju u internetskom nazivlju.

Hrvatski internetski nazivi nastaju:

1.Posuđivanjem iz engleskoga

npr. internet, mejl

2.Preuzimanjem engleskog naziva u izvornom obliku kao što je shareware i freeware.

3.Domaćom tvorbom, najčešće sufiksalnom:

browser – preglednik

router – usmjerivač

switch – preklopnik,

modem – pretvornik

4.Semantičkim posuđivanjem:

mail – pošta

postbox – sandučić

link – veza

home page – uvodna stanica

Mihaljević M. (2003. str. 120) govori ako usporedimo hrvatsko internetsko nazivlje sa starijim računalnim nazivljem možemo zaključiti da se engleski nazivi veoma često pojavljuju u internetskom nazivlju i u starijemu računalnom nazivlju. Međutim internetski se nazivi pišu izvorno. Kratice su veoma česte u internetskom nazivlju i izravno se preuzimaju iz engleskoga.

npr. HTML, http, GIF, JPG

U starijem su računalnom nazivlju istoznačnice česte. Budući da nisu poželjne jednom nazivu se treba dati prednost.

npr. server – poslužitelj/opslužitelj/poslužnik/posluživač

Mihaljević M. (2003., str. 121) navodi kako u hrvatskome internetskom nazivlju ima još mnogo neprilagođenih engleskih riječi, npr. site – mjesto, sjedište ponekad se zamjenjuje i sa stranica, iako među tim nazivima postoji razlika u značenju, jedan site može imati više stranica.

Popis nekih engleskih internetskih naziva i predloženih hrvatskih zamjena:

address book – adresar (adresna knjiga)

attachment – prilog, dodatak poruci

browser – preglednik, prebirnik

bookmark – obilježivač, obilježnik

chat – čavrljanje, brbljanje, razgovor

computer – računalo, kompjuter, kompjutor, računar, računač, stroj

display – predočnik, zaslon, displej

download – uzeti, skinuti, učitati

e-mail – elektronička pošta

electronic - elektronički

freeware – besplatni program

forward – prosljeđivanje

hardware – hardver, računalna oprema

hypertext – hipertekst, nadtekst

internet – internet

internet service provider – davatelj, davač internetskih usluga

login – korisničko ime

log on - prijava

mail – pošta

mail box – poštanski sandučić

navigate – kormilariti, krstariti

off-line – neizravni, izvanmrežni

on-line – izravni, mrežni

password – lozinka, zaporka

printer - pisač

redirect – preusmjeriti

router – usmjerivač, usmjernik

shareware – probni program

scanner - skener

user – korisnik

Usenet News – mrežne novine

web – mreža, tkanje, tkivo

web page – mrežna stranica, web-stranica

4.2. PREUZIMANJE I PRILAGODBA ENGLESKOG NAZIVA

Mihaljević M. (2003., str. 97) govori kako hrvatski računalni naziv često nastaje tako da se preuzme engleski naziv. Tada je hrvatski jezik primalac, a engleski jezik davalac. Kad se usvoji domaći naziv on najčešće ne istisne potpuno anglizam, već se s njime paralelno upotrebljava.

npr. računalo – kompjuter, pisač – printer

Kada se engleska riječ preuzima u hrvatski tekst ona može:

1. Ostati strana riječ u hrvatskome se tekstu pojavljivati samo kao gost. Izvorni oblik pisanja najčešće zadržavaju imenice i pridjevi, a rjeđe glagoli. Glavni razlog zbog kojega se glagoli prilagođuju hrvatskome jeziku je da se moraju morfološki i tvorbeno prilagoditi hrvatskom sustavu da bi se mogli upotrijebiti.

npr. Nakon toga treba download taj fajl

2. Postati posuđenica tj. može biti napisana prema engleskome izgovoru

3. Rjeđe su primjeri miješanog tipa gdje je u dijelu riječi zadržan izvorni način pisanja, a dio riječi je pisan prema engleskome izgovoru

npr. software

Prema Mihaljević M. (2003., str. 98) iz engleskoga se najčešće preuzimaju imenice. U hrvatskome dobivaju rod i tip te su najčešće muškog roda (hardver, printer). Potvrđeno je samo nekoliko imenica ženskog roda (disketa, labela). Nije potvrđena ni jedna imenica srednjeg roda.

Iz engleskoga se nekad preuzima čitava sveza te se tvore izvedenice prema tvorbenim pravilima hrvatskoga jezika. Pri preuzimanju engleske riječi u hrvatski jezik često dolazi i do promjena njezina značenja te se značenje znatno sužava.

5. HRVATSKO RAČUNALNO NAZIVLJE

Prema Mihaljević M. (2003., str. 11) Hrvatsko računalno nazivlje je zanimljivo zbog svoje aktualnosti, naglog razvoja, prisutnosti u svim područjima života i zbog nesređenosti postojećeg nazivlja. Računalni nazivi ulaze u opći jezik i upotrebljavaju ih već i mala djeca pa je sa stajališta jezične kulture to nazivlje veoma važno.

Također (Mihaljević, 2003: 15) govori kako prvi susret sa novim računalnim pojmom je većinom preko engleskoga naziva. Posljednjih se godina u Hrvatskoj sve veća pozornost posvećuje pronalaženju odgovarajućih hrvatskih računalnih naziva. To je vidljivo i u tome što se 2000. godine pojavljuje Kišev Informatički rječnik te prevodi Microsoft Office na hrvatski jezik. Pomak kroatizaciji hrvatskoga računalnog nazivlja je vidljiv ako se usporede tekstovi o računalima koji su objavljeni danas s onima prije desetak godina. Također se vidi i u reklamama sa računalnom opremom.

N. Frančula je u rubrici Terminologija Geodetskog lista pisao o nekim računalnim nazivima kao što je npr. između anglizama skaner i skener te je predlagao skaner jer se prema pravilu strane riječi preuzimaju u hrvatski jezik prema načinu pisanja, a ne prema izgovoru. Dvojba između tog dvoje ni danas nije riješena te su mnogi dali prednost skaneru, a neki skaneru na skener. Nakon toga Frančula je naišao na tumačenje da je prethodno pravilo vrijedilo samo u vrijeme kad je većina stranih naziva preuzeta iz tiskanih medija, ali danas pri preuzimanju stranih riječi najčešće preko radija i televizije je bitniji izgovor. Prema tome scanner se preuzima u hrvatski kao skener.[9]

5.1. PODJELA RAČUNALNIH NAZIVA

Prema Mihaljević M. (1993., str. 16) računalni nazivi s obzirom na podrijetlo dijele se na:

1. tuđice, posuđenice, preuzete nazive

a) iz općeg jezika

b) iz drugih struka

c) iz drugih jezika: latinskog, engleskog

2. mješovite nazive tj. nazive koji sadrže stranu i domaću sastavnicu, prevedenice, semantičke posuđenice

[9] Hrvatsko računalno nazivlje, https://bib.irb.hr/datoteka/148552.HRVATSKO_RAČUNALNO_NAZIVLJE.pdf, 19.08.2019

3. domaće nazive – postale domaćom tvorbom ili višečlane

1. Tuđice i posuđenice: Računalni naziv se izvuče iz jezika davaoca (engleskoga) i upotrijebi u jeziku primaocu (hrvatskome). U jeziku primaocu se te osobine ili zadržavaju (tuđice) ili prilagođavaju sustavu jezika primaoca (posuđenice)

2. Mješoviti nazivi su prijelazan tip između stranih i domaćih naziva. Ti su nazivi sastavljeni od najmanje dvaju elemenata.

3. Domaći nazivi: sastavljeni su od tvorbenih i netvorbenih riječi

Prema Mihaljević M. (1993., str. 16) s obzirom na sastavne elemente nazivi se dijele na:

1. netvorbene

2. tvorbene

a) sufiksalne tvorenice

b) prefiksalne tvorenice

c) složenice

d) polusloženice

e) skraćenice

3. višečlane

1. Netvorbene – netvorbene riječi ne mogu se rastaviti na tvorbene sastavne dijelove

npr. pas, miš[10]

2. Tvorbene – „Tvorbena je osnova dio tvorenice koji čuva izraznu i sadržajnu vezu s osnovnom riječju. Tvorenica ima zajednički dio s osnovnom riječju (npr. pri tvorbi tvorenice učiteljica osnovna je riječ učitelj, pri tvorbi tvorenice učiteljičin osnovna je riječ učiteljica).“[11]

Sufiksalna tvorba – je najsvojstveniji tvorbeni način u hrvatskome jeziku te je bogato zastupljena u računalnom nazivlju. Mihaljević M. (1993., str. 52) govori da je to tvorbeni način u kojem nova riječ postaje od osnove jedne riječi dodavanjem tvorbenog formata.

[10] Hrvatska enciklopedija, http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id.=62863, 19.08.2019.
[11] Ibid., 19.08.2019.

npr. play-off (doigravanje, završnica)

log in (prijava)

Prefiksalna tvorba – je poseban način slaganja riječi gdje je u prvom dijelu složenice prijedlog ili niječnica. U prefiksalnoj se tvorbi dodaje prefiks na osnovu te dolazi na početku tvorenice. (Mihaljević M., 1993: 64)

npr. on-line (na liniji, na vezi)

off-line

Složenica – je riječ koja je u tvorbenoj vezi s dvjema riječima. Između prvog i drugog dijela složenice obično se nalazi samoglasnik, najčešće o koji spaja sastavne dijelove složenice. Drugi dio složenice je imenica ili pridjev. Složenice nastaju tvorbenim načinom koji se naziva slaganje. (Mihaljević M., 1993: 67)

npr. joystick (joystick, palica za igru)

Polusloženice – u računalnom nazivlju često se susreću nazivi s crticom. Neki od tih naziva su polusloženice tj. u riječi koje su združene u jednu tako da izgube neke gramatičke osobine, a svaka da zadrži svoj naglasak. (Mihaljević M., 1993: 70)

npr. word-processor (program za obradu teksta)

floppy-disk (disketa)

Skraćenice – su nastale skraćivanjem višečlanog naziva. U računalnom nazivu su rijetke, ali se najčešće preuzimaju iz engleskoga jezika. (Mihaljević M. 1993: 71)

npr. PC – personal computer

3. Višečlani nazivi – su nazivi koji se sastoje od dvije ili više riječi. Sastoje se od naziva i riječi općega jezika. (Mihaljević M. 1993: 73)

npr. hard disk – sastoji se od naziva disk i riječi općega jezika tvrd ili težak

6. ZAKLJUČAK

Smatram da hrvatsko računalno nazivlje pripada hrvatskome standardnom jeziku te da bi se hrvatski jezik u najvećoj mogućoj mjeri trebao iskorištavati, a ne engleski jezik. Da bi došlo do većeg poboljšanja potrebna je suradnja jezikoslovaca i informatičara, ali također i voditi računa o terminološkim načelima. Isto tako je vidljivo da se engleski nazivi ne temelje na tvorbenim pravilima i sastavnicama dok je kod hrvatskih naziva to drugačije i puno bitnije. Internet svakim danom sve više i više ljudi koristi i zbog toga je jako bitan razvoj hrvatskog jezika na internetu. Također smatram da bi jezikoslovci, informatičari, mnogi autori knjiga i časopisa vezanih za računalne nazive trebali što više isticati naše hrvatske nazive tako da bi se engleski nazivi što prije potisnuli. Tada će doći do porasta korištenja hrvatskih računalnih naziva te će i ostali ljudi više koristiti domaće nazive nego strane.

7. LITERATURA

Knjiga:

1. Halonja A. i Mihaljević M., (2012.) *Od računalnoga žargona do računalnoga nazivlja*, Zagreb, Hrvatska sveučilišna naklada

2. Mihaljević M., (1993.) *Hrvatsko računalno nazivlje*, Zagreb, Hrvatska sveučilišna naklada

3. Mihaljević M., (2003.) *Kako se na hrvatskome kaže WWW*, Zagreb, Hrvatska sveučilišna naklada

4. Samardžija M., (1995.) *Leksikologija s poviješću hrvatskoga jezika*, Zagreb, Školska knjiga

Rad u časopisu:

1. Mirjana Foro (2014.) Leksička razina publicističkog stila , Studentski jezikoslovni časopis, 2013., 7, str. 151-164

Mrežna stranica:

1. Hrvatska enciklopedija, http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=2765, 17.08 2019.

2. Hrvatska enciklopedija, http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=62863 , 19.08.2019.

3. Hrvatsko računalno nazivlje, https://bib.irb.hr/datoteka/148552.HRVATSKO_RAUNALNO_NAZIVLJE.pdf , 19.08.2019.

4. Portal Hrvatski jezik, http://hrvatskijezik.eu/jezicno-posudivanje/ 17.08.2019.

Izjava o samostalnoj izradi rada

Ja, Paula Novak-Stanko, izjavljujem da sam ovaj završni rad na temu: Anglizmi u računalnom nazivlju napisala samostalno, uz pomoć svojeg mentora i potrebne literature na temelju znanja kojeg sam stekla kroz svoje fakultetsko obrazovanje.

Potpis: Paula Novak-Stanko